

1389 2. Beh. af Forsl. t. Finantslov f. Finantsaaret fra 1. April 1875 til 31. Marts 1876. 1390

Skoler og Seminarier, end man allerede har gjort. Jeg maa i saa Henseende oplyse, at de Examenskommissioner, der have været sendte omkring i Landet, udtrykkelig have erklæret, at i Reglen — der gives naturligvis Undtagelser — ere Eleverne fra de offentlige Skoler bedre underviste og oplærte end de, der komme fra de private Skoler, og det er en ligesvem naturlig Følge deraf, at man ikke i de private Skoler i Reglen har Leilighed til at skaffe saa dygtige Lærere som ved de offentlige Skoler. Et æret Medlem her ligesoverfor (C. A. Hansen) har jo netop igaar antydet Vanffeligheden for en Skole i Sylland ved at skaffe dygtige Lærere. I Hovedstaden stiller det sig selvfølgelig bedre, men rundt omkring i Landet vilde det være meget vanffeligt at skaffe saadanne, da de Ansættelser, Lærerne kunne faae ved de private Skoler, ikke ville give dem den Betyggelse, som de have ved de offentlige. Jeg maa her ogsaa gjøre opmærksom paa, at der i Folkethinget er blevet hentydet til, at man maatte ønske, at alle de offentlige lærde Skoler kunde blive nedlagte, og at der i Stedet derfor blev oprettet private Skoler, som fik Tilskud fra Staten, da dette vilde være meget lilligere. Jeg tror imidlertid, at det, naar Tælen er om Oplysning, er meget farligt at komme ind paa at faae den saa billig som muligt; thi det, som det kommer an paa, er at faae den bedste Oplysning, man kan skaffe, selv om det koster noget mere. Det maa endelig heller ikke glemmes, at der ved de lærde Skoler er Stipendier, og det saa anseelige Stipendier, at den fattige Mandes Søn derved paa en faare let Maade kan faae Afgang til at hæve sig op til de høieste Klasser i Samsundet, idet han, saa at sige, gennem Skolen kan blive baaren frem til Universitetet og derefter ved Hjælp af Stipendier ved Universitetet kan blive sat istand til at fuldende sin Opdragelse; og jeg maa tilføje, at mange af de udmærkede Mænd, vi have havt, og som have spillet en stor Rolle i vort Fædreland, netop paa saadan Maade ere, blevne satte istand til fra de fattigste Klasser at hæve sig op til de høieste Klasser i Samsundet. Det maa derhos heller ikke lades ude af Betragtning, at de lærde Skoler i de senere Aar ere paa en anden Maade end tidligere blevne inyttede til de lavere Skoler, idet der ved de lærde Skoler er blevet indført Realundervisning, og idet der stadig arbeides her til, at Oergangen fra de lavere Skoler til de høiere, selv til de lærde, kan blive jevnere, end det hidtil har været Tilfældet. — Da Tælen er om Realskoler, maa jeg med det Samme bemærke,

at jeg ganske tiltræder det Forslag, som er stillet af det ærede Udvalgs Flertal om at oversføre Tilskudene til Realskoler fra det lærde Skolevæsens Fond til Sorø Akademi. Allerede under Forhandlingerne i Folkethinget nedlagde jeg ved tredie Behandling en Indsigelse mod, at man havde oversført disse Tilskud til det lærde Skolevæsens Fond. Da Sagen var saavidt fremskreden, at man muligens kunde udsætte sig for, at Realskolerne ikke fik noget Tilskud iaar, vilde jeg ikke gjøre nogen bestemt Modstand derimod paa det daværende Tidspunkt, men forbeholdt mig senere at fremkomme med Forslag om, at disse Summer udgik fra det lærde Skolevæsens Fond og overgik til Sorø Akademi. Det kan derfor kun glæde mig, at Flertallet har optaget Tanken om at føre disse Summer tilbage. Jeg skal dog tillade mig at gjøre opmærksom paa, at der allerede, dengang Realundervisningen blev indført i de lærde Skoler, blev fra Sorø Akademi ydet et aarligt Tilskud af 9,000 Rd. til den lærde Skolefond, men disse 9,000 Rd. ere senere blevne strøgne. Realundervisningen er bleven ved Skoleene, men Skolefonden har selv maattet afholde hele denne Udgift. At der tidligere har staaet opført under den lærde Skolefonds Udgifter Tilskud til enkelte Realskoler, nemlig til Skolerne i Kolding, Slagelse og Veile, er begrundet deri, at det er anset som en Slags Erfattning for de nedlagte Skoler i Slagelse og Kolding, hvilken man har ment burde komme de vedkommende Byer og tildels deres Nabobyer tilgode. Med Hensyn til Skolen i Veile maa det derhos bemærkes, at den ikke er nogen Realskole, men en lærd Skole, saa at dens Afsæt paa det lærde Skolevæsens Budget ogsaa af den Grund er mere berettiget. — Idet jeg altsaa fuldstændig kan støtte Forslaget om at føre Tilskudene til de forskjellige Realskoler over paa Sorø Akademis Fond, kan jeg ikke Andet end med det Samme udtale, at jeg ligeledes fuldstændig slutter mig til de Forslag, som ere stillede af flere ærede Medlemmer om Tilskudene til Høiested Realskole og til Hjørring Realskole, hvilke ikke bleve bevilgede i Folkethinget. Det er Ministeriet bekendt, at begge disse Skoler drives med overordentlig megen Dygtighed og Kraft, at de have stor Fremgang, og at man oppe i disse afsteds Egne i høi Grad skjønner paa, at der er disse høiere Opdragelsesanstalter, hvorved Folk blive satte istand til at faae deres Børn opdragne i Nærheden, saa at de fritages for at sende dem bort til fjerne Egne. Ministeriet har for ikke længe siden ladet Hjørring Realskole under-